

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Kapesní česko-francouzské slovníky: výběr hesel vs. frekvence lemmat v korpusu

Diplomantka: Bc. Tereza Antošová

Pracoviště: Ústav romanistiky FF JU v Českých Budějovicích

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.

Rozsah: 91 stran vč. bibliografie

V předkládané práci se autorka pokusila zhodnotit výběr hesel v pěti současných česko-francouzských kapesních slovnících na základě porovnání části jejich hesláře (hesla začínající na písmeno *m*) s frekvenčním seznamem slov získaným z korpusu Syn2005. Práce tak metodologicky navazuje na podobnou studii M. Šulce, provedenou na slovnících česko-anglických a publikovanou v časopise Slovo a slovesnost.

Teoretický úvod práce komplexně pokrývá důležité otázky lexikografie jako je typologie slovníků, makrostruktura a mikrostruktura, výstavba hesel (vč. otázky hnízdování) a zejména kritéria pro výběr hesel, které jsou shrnuty na s. 23-26. Autorka zde s odkazem na klasiky české lexikografie (F. Čermák, R. Blatná, J. Filipec) poukazuje na to, že vedle frekvence se uplatňují kritéria další s ohledem na předpokládané uživatele a jejich potřeby (stylistická bezpříznakovost, nominativní reprezentace – rovnoměrné pokrytí pojmových polí, tabuizace, didaktické cíle apod.).

V empirické části práce vy excerpovala hesla začínající písmenem *m* z pěti současných kapesních česko-francouzských slovníků a shromáždila tak relativně velký vzorek (mezi 450-738 hesly pro každý slovník, tj. řádově cca 3.000 hesel, s. 75). Současně z referenčního korpusu psané češtiny Syn2005 získala frekvenční seznam lemmat začínajících písmenem *m* a databázi slovníkových hesel s tímto seznamem porovnála. V analýzách došla k závěru, že frekvenční hledisko je ve výběru hesel uplatněno ne zcela důsledně, neboť slovníky obsahují některé výrazy s minimální frekvencí (seznam s komentářem je na s. 79), zatímco některé frekventované výrazy v nich chybí (což je případ zejm. slovníku *Leda*, s. 83-84).

Po technické stránce se mi excerptní práce zdá zcela korektní, autorka se vyrovnala i s hnízdováním ve vybraných slovnících a reflektuje některé další metodologické problémy s touto studií spojené (např. přítomnost synsémantik ve slovníku a jejich lemmatizace v korpusu, otázku pravopisných a flektivních variant, apod.). Z hlediska interpretace výsledků je postup také správný, závěry se mi zdají nicméně někdy zbytečně radikální – resp. takto radikální závěry by bylo vhodné podložit ještě detailnější kvalitativní analýzou. Několik konkrétních poznámek:

1) V tabulce na s. 78 autorka ukazuje, jaká část vzorku hesláře z každého slovníku odpovídá kterému frekvenčnímu pásmu. Obecně lze souhlasit s tím, že dobrý kapesní slovník by měl mít jednak co nejvyšší relativní zastoupení hesel s vyšší frekvencí (nad 1000 výskytů) a jednak co nejnižší relativní zastoupení hesel s minimální frekvencí (pod 100 výskytů). V prvním případě se ale jeví jako podstatnější otázka, jaké procento z nejfrekventovanějších slov v korpusu ten který slovník pokrývá (ideálně téměř všechna), bez ohledu na to, jak velkou část daného hesláře tato hesla zabírají.

2) Frekventovaná slova nezařazená ve slovnících (v tab. 7 s. 83) by měla být zkoumána pro každý slovník zvlášť – překryvem všech pěti slovníků nakonec vznikl krátký seznam, který ukazuje spíše metodologické limity zvolené metody než skutečné mezery v analyzovaných slovnících. Diplomantka ve skutečnosti analýzy pro každý slovník zvlášť dělala, výsledky jsou

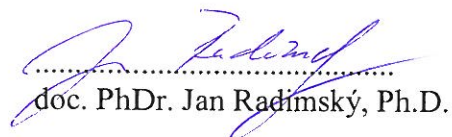
shrnuty v tab. 8 na s. 83, jen neuvedla konkrétní seznamy slov pro každý slovník včetně příslušné kvalitativní analýzy.

Přes uvedené drobné výhrady soudím, že předkládaná práce je velice kvalitní, je provedena metodologicky solidně a spočívá na rozsáhlé excerpční práci.

Po formální stránce práce odpovídá požadavkům.

Závěr:

Předkládanou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jako **výbornou**.

doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.

V Českých Budějovicích, dne 20. května 2016